

הלכות אישות פרק ח

פרק ח: הטעיות בקידושין

הטעיה

א.

בכסף הקידושין

האומר לאשה,

"הרי את מקודשת לי בכוס זה של יין", ונמצא של דבש,

"של דבש", ונמצא של יין,

"בדינר זה של כסף", ונמצא של זהב,

"של זהב", ונמצא של כסף,

בתארו

"על מנת שאני כהן", ונמצא לוי,

"לוי", ונמצא כהן,

"נתין", ונמצא ממזר,

"ממזר", ונמצא נתין,

"בן עיר", ונמצא בן כרך,

"בן כרך", ונמצא בן עיר,

"על מנת שאני עני", ונמצא עשיר,

"עשיר", ונמצא עני,

"על מנת שביתי קרוב למרחץ", ונמצא רחוק,

"רחוק", ונמצא קרוב,

"על מנת שיש לי בת או שפחה גודלת או אופה", ואין לו,

"על מנת שאין לי", ויש לו,

"על מנת שיש לי אשה ובנים", ואין לו,

"על מנת שאין לי", ויש לו,

בכל אלו והדומה להן - אינה מקודשת.

וכן היא שהטעתו:

ב.

דברים שבלב אינם דברים

ובכולם אף על פי שאמרה, "בליבי היה להתקדש לו אף על פי שהטעני

ואין הדבר כמו שאמר",

וכן אם אמר הוא, "בליבי היה לקדשה אף על פי שהטענתי" - אינה

מקודשת, דברים שבלב אינן דברים:

תוספת על שאמר

בסתם

ג.

הרי את מקודשת לי על מנת שאני בסם" ונמצא בסם ובורסי,

"על מנת שאני בן עיר", ונמצא בן עיר ובן כרך,

"על מנת ששמי יוסף", ונמצא שמו יוסף ושמעון - הרי זו מקודשת.

אבל אם אמר לה, "על מנת שאין שמי אלא יוסף", ונמצא שמו יוסף ושמעון,

"שאיני אלא בשם", ונמצא בסם ובורסי,

"שאיני אלא בן עיר", ונמצא בן כרך ובן עיר - אין זו מקודשת:

גדרי תארי האדם

ד.

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי בזה על מנת שאני יודע לקרות" - צריך שיקרא התורה ויתרגם אותה תרגום אנקלוס הגר. ואם אמר לה, "על מנת שאני קראה" - צריך להיות יודע לקרות תורה נביאים וכתובים בדקדוק יפה:

ד.

"על מנת שאני יודע לשנות" - צריך להיות יודע לקרות המשנה. "ואם אמר לה על מנת שאני תנאה" - צריך להיות יודע לקרות המשנה וספרא וספרי ותוספתא של רבי חייא:

ה.

"על מנת שאני תלמיד" - אין אומרים כן עזאי וכבן זומא, אלא כל ששואלין אותו דבר אחד בתלמודו ואומרו, ואפילו בהלכות החג שמלמדין אותן ברבים מדברים הקלים סמוך לחג כדי שיהיו כל העם בקיאים בהן:

ה.

“על מנת שאני חכם” - אין אומרין כרבי עקיבה וחביריו, אלא כל ששואלין אותו דבר חכמה בכל מקום ואומר.

“על מנת שאני גיבור” - אין אומרין כאבנר בן נר וכיואב, אלא כל שחביריו מתייראין ממנו מפני גבורתו:

ה.

“על מנת שאני עשיר” - אין אומרין כרבי אלעזר בן עזריה, אלא כל שבני עירו מכבדין אותו מפני עשרו.

“על מנת שאני צדיק” - אפילו רשע גמור הרי זו מקודשת מספק, שמא הרהר בתשובה בדעתו.

“על מנת שהוא רשע” - אפילו צדיק גמור הרי זו מקודשת מספק, שמא הרהר בעבודה זרה בדעתו, שעוון עבודה זרה גדול הוא, ומשיהרהר לעבוד בליבו ייעשה רשע, שנאמר “פן יפתה לבבכם” (דברים י"א:ט"ז), וכתוב “למען תפוש את בית ישראל בלבם” (יחזקאל י"ד:ה') :

כשלא הטעו

1.

סבר הוא

המקדש את האשה ואמר, “סבור הייתי שהיא כהנת, והרי היא לוייה, “לוייה, והרי היא כהנת”,

“ענייה, והרי היא עשירה”,

“עשירה, והרי היא ענייה” - הרי זו מקודשת, מפני שלא הטעתו.

היא סברה

וכן היא שאמרה, “סבורה הייתי שהוא כהן, והרי הוא לוי”,

"לוי, והרי הוא כהן",

"עשיר, והרי הוא עני",

"עני, והרי הוא עשיר" - הרי זו מקודשת, מפני שלא הטעה אותה: